

NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS
SCHOOL OF LETTERS

MSC PROGRAMME IN COUNSELLING AND CAREER GUIDANCE

LABORATORY OF EXPERIMENTAL PEDAGOGY

CENTERS FOR VOCATIONAL GUIDANCE AND COUNSELLING

PROCEEDINGS OF THE 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE

ATHENS (23-25-1-04)

**PROMOTING NEW FORMS OF WORK ORGANIZATION AND OTHER
COOPERATIVE ARRANGEMENTS FOR COMPETITIVENESS AND
EMPLOYABILITY**

With the Support of the European Committee

ATHENS 2004

Editorial Committee:

Christina NOVA-KALTSOUNI,
Assoc. Prof. of the
University of Athens
Michalis KASSOTAKIS, Prof. of the
University of Athens

Copyright: University of Athens

CONTRIBUTORS

ASHFORD Nicolas
 CHIOTAKIS Stelios
 De HERTOOG Friso
 DEKKER Ronard
 FITZIMMONS Mike
 GAVROGLOU Stavros
 GEKAS George
 GEORGOULAS Stratos
 HAGUE Jeremy
 HUZZARD Tony
 JECCHINIS Chris
 KASSOTAKIS Michael
 KATSANEVAS Theodoros
 KLEINKNECHT Alfred
 KORRES Georgios
 LADERRIERE Pierre
 LATNIAK Erick
 LAUNIKARI Mika
 MORRIS Jo
 MOURIKI Alik
 NAGOPOULOS Nikos
 O' KELLY Kevin
 PATINIOTIS Nikitas
 POMONI Evagelia
 POMONIS Theodoros
 TEFANIDIS Andreas
 THAKE Anne-Marie
 TOTTERDILL Peter
 TOUMBAS Lambros
 TSIPOURI Lena
 TSOMBANOGLOU Georgios
 VITSILAKI Chrysi

NATIONAL AND KAPODISTRIAN
 UNIVERSITY OF ATHENS
 SCHOOL OF LETTERS

MSC PROGRAMME IN
 COUNSELLING AND CAREER
 GUIDANCE

LABORATORY OF
 EXPERIMENTAL PEDAGOGY

PROCEEDINGS OF THE 1st
 INTERNATIONAL CONFERENCE
 ATHENS (23-25-1-04)

**PROMOTING NEW FORMS OF
 WORK ORGANIZATION AND
 OTHER COOPERATIVE
 ARRANGEMENTS FOR
 COMPETITIVENESS AND
 EMPLOYABILITY**

With the Support of the European
 Commission

ATHENS 2004

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: *Jecchinis Chris*, Professor Emeritus of Economics at Lakehead University of Ontario-Canada, Corresponding Member of the European Academy of Arts, Sciences and Humanities

Vice President: *Kassotakis Michael*, Professor at the University of Athens
 O'Kelly Kevin: Visiting Research Fellow at the University of Limerick, Former Manager of Research of European Foundation

Members

Andreasen Lars-Erik: European Commission (Administrator Principal)
Bezevegis Elias, Professor at the University of Athens
Giannitsas Nikolaos, Professor at the University of Athens
Dellasoudas Lavrentios, Professor at the University of Athens
Zisimopoulos Agelos, Vice President of the National Centre for Career Guidance (Greece)
Karantinos Dimitrios, Researcher at the National Research Centre (Greece)
Katsanevas Theodoros, Professor at the University of Piraeus
Kroustalakis Georgios, Professor at the University of Athens
Lambraki-Paganou Alexandra, Professor at the University of Athens
Nova-Kaltsouni Christina, Associate Professor at the University of Athens
Sidiropoulou-Dimakakou Despoina, Assistant Professor at the University of Athens
Tsipouri Lena, Associate Professor at the University of Athens
Psacharopoulos Georgios, Member of the Hellenic Parliament

ORGANISING COMMITTEE

President: *Nova-Kaltsouni Christina*, Associate Professor at the University of Athens

Members:

Kassotakis Michael, Professor at the University of Athens
Marmarinos Jannis, Associate Professor at the University of Athens
Sidiropoulou-Dimakakou Despoina, Assistant Professor at the University of Athens
Tsipouri Lena, Associate Professor at the University of Athens
 Dr. *Fakiolas Nikolaos*, Research Fellow at the National Research Centre (Greece)

Contens

Foreword, Chris JECCHINIS
Note for the Readers
Summaries of the Opening Session

I. PLENARY SESSION

Chris JECCHINIS
Kevin O' KELLY

II PLENARY SESSION

Frizo de HERTOOG /Tony HUZZARD/ Jeremy HAGUE
Nikolas ASHFORD

III PLENARY SESSION

Peter TOTTERDILL
Lena TSIPOURI
George GEKAS

III PLENARY SESSION

Jo MORRIS
Ronald DEKKER/ Alfred KLEINKNECHT
Erich LATNIAK

IV PLENARY SESSION

Pierre LADERRIERE
Theodoros KATSANEVAS
Michael KASSOTAKIS

V PLENARY SESSION

Mike FITZIMMONS
Andreas STEFANIDIS (*this document*)
Anne- Marie THAKE
George TSOMBANOGLU/George KORRES
Lambros TOUMBAS

VI PLENARY SESSION

Mika LAUNIKARI
Chrisi VITSILAKI
Nikitas PATINIOTIS/ Stavros GEORGOULAS

VII PLENARY SESSION

Níkos NAGOPOULOS

CLOSING REMARKS, Chris JECCHINIS

Note: all the conference documents are free to download in PDF format from:
<http://www.ergastirio.ppp.uoa.gr/ereyna/ekdiloseis.html>

TO WIN THE FUTURE: PROMOTING ENTREPRENEURSHIP

(ΓΙΑ ΝΑ ΚΕΡΑΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ. ΠΡΟΩΘΕΙΣΤΕ ΤΗΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)

Andreas Stefanidis, Secretary of the Federation of Hellenic Associations of Young Entrepreneurs – **O.E.SY.N.E.** (Member of the European Confederation of Young Entrepreneurs – **YES for Europe**)

The integration and globalisation process that hit every economy worldwide in the past few years altered how companies do business. Conditioned by new rules and principles that this world order presents, companies need to be more competitive, and to create more added value to their products and/or services innovating everyday the way to do business.

Borders are becoming more and more fluid; step-by-step a world market is imposing itself. The availability of products and services as well as the production factors is no longer local or regional but global. Only human resources still resist to mobility; it is harder to have the needed workforce where companies want them to be. Cheap labour is found in Third World countries, and high added value labour is hard to find.

In the current knowledge based economy, the most competitive economies are those who have the better and most prepared human resources. A wider gap is being built between those who have the know-how and those who have not. A higher rate of productivity will only be achieved by improving the education/training system and mainly through a cultural revolution.

The European culture of “fonctionnarisme” must stop. The Welfare State paternalism still shapes the way we think; even now we expect from governments to provide jobs to everyone. Schools are providing “functionaries” that do not answer to companies’ needs and without assurances that there will be a job for them. The educational system should be reviewed to embrace innovation and creativity, risk taking and responsibility.

The Cultural Revolution could start by disseminating the values of entrepreneurship to social partners/stakeholders. The promotion of a more autonomous and creative attitude towards life is essential; values such as initiative, innovation, and risk taking come side by side with those of competence, qualification and know-how are the expected outcome. Promoting entrepreneurs, be they employers or employees, as models to follow would be a first step to win the future. In a world where young people need references to follow, we should present those who fulfilled their “European Dream”.

Europe lacks the ability to transform scientific knowledge into innovative products and/or services; only by connecting the educational system and the private sector this problem will be solved. Entrepreneurship should be included in School curricula as a discipline or other disciplines curricula should be adopted to incorporate values such as initiative and enterprise development in order to promote a more dynamic and risk taking society. The school system should be one of the most innovative environments

in society; it ought to push students to go always a step further by maintaining permanent contact points with companies stimulating the spirit of entrepreneurship among students.

A more entrepreneurial school and the creation of more enterprises would enhance Europe's competitiveness by having a better-prepared workforce. More enterprises would drive to more innovation into companies and the rejuvenation of the private sector.

The creation of new companies is important to any economy. In order to play a role in the economy research and development "will require entrepreneurial initiative in its introduction."¹ Small companies are responsible for the majority of job and wealth creation in European countries, so the healthier they are the better economy will perform. And new ones would replace those who cannot compete.

Currently, to start a company is not "just" taking the risk of starting a venture but also one has to be ready to face bureaucracy, the well-known "red-tape". Supporting the creation of new companies is not enough; the right environment must be created to convince more people into starting their own business.

Several areas could and should be improved, they are not new but we have still to insist to have them changed:

- "Cut the red-tape" is still a valid slogan, there should be one simple model to fill in to start up your company. The registration should be valid no later than 48 hours after. The ministries involved in the creation of new companies should join efforts to create an effective network to achieve this goal.
- Labour market liberalisation, introducing more liberal measures allowing companies to face market cycles. A more liberal labour market means that companies will not be so concerned on hiring more personnel as they will always have the choice of downsizing if it needs.
- A slow "judicial system" also prevents the regular functioning of the market; be aware some businesses stay on hold for too long awaiting for a court decision.
- Also important is the creation of a true European capital market where entrepreneurs can effectively get financing for their ideas. Venture capital and Business Angels should be highly stimulated in Europe.
- Utilities services like energy and communications should have rates comparable to those on the other side of the Atlantic.
- Governments need to review their taxation policies to lower its weight on companies, currently at the European average of 50% (Corporate + Social charges).

What we want is to encourage an entrepreneurial spirit within schools and families; to support the creation of enterprises would mean a constant market revitalisation with more innovative and creative products and services; without forgetting the imperative

changes to create a market where new companies and SMEs can compete without having to worry red tape and utilities high prices.

Μέρος 1^ο

Είναι πλέον γνωστό ότι η παγκοσμιοποίηση των αγορών η οποία αλλάζει τα οικονομικά δεδομένα παγκοσμίως στα τελευταία χρόνια άλλαξε και τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες συναλλάσσονται. Ρυθμισμένες από νέους κανόνες και αρχές, οι εταιρείες οφείλουν να είναι πιο ανταγωνιστικές, έτσι βρίσκονται σε ένα συνεχή αγώνα καινοτομίας για την δημιουργία περισσότερων πρόσθετων αξιών στα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες τους αλλάζοντας τα δεδομένα των εταιρικών συναλλαγών.

Τα σύνορα γίνονται όλο και πιο ρευστά: βήμα προς βήμα μία παγκόσμια αγορά αυτοεπιβάλλεται. Τόσο η διαθεσιμότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών όσο και οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι πλέον τοπικοί ή περιφερειακοί αλλά διακρατικοί ή και παγκόσμιοι. Μόνο το ανθρώπινο δυναμικό αντιστέκεται ακόμα στην κινητικότητα είναι δύσκολο να διατίθεται το απαραίτητο εργατικό δυναμικό εκεί όπου οι εταιρείες το θέλουν να είναι. Τα φθηνά εργατικά χέρια βρίσκονται στις χώρες του Τρίτου κόσμου, και το υψηλής αξίας εργατικό δυναμικό είναι δύσκολο να βρεθεί.

Στην σύγχρονη οικονομία που είναι βασισμένη στη γνώση, οι πιο ανταγωνιστικές οικονομίες είναι αυτές οι οποίες διαθέτουν ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Ως αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού είναι η δημιουργία ενός σημαντικού κενού που έχει δημιουργηθεί μεταξύ αυτών που διαθέτουν και αυτών που στερούνται γνώσεων. Υψηλότερος ρυθμός παραγωγής μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη βελτίωση του συστήματος εκπαίδευσης/κατάρτισης και κυρίως μέσα από μία πολιτισμική επανάσταση.

Η Ευρωπαϊκή κουλτούρα της γραφειοκρατίας πρέπει να σταματήσει. Ο Κρατικός Μηχανισμός συνεχίζει να κυριαρχεί ακόμα και στον τρόπο που σκεφτόμαστε ακόμα και σήμερα περιμένουμε μόνο από τις κυβερνήσεις να παρέχουν εργασία σε όλους μας. Τα σχολεία διαμορφώνουν ένα εργατικό δυναμικό που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επιχειρήσεων και χωρίς εξασφαλίσεις ότι θα υπάρξει μία απασχόληση γι' αυτό. Τρομακτικά φαντάζουν τα στοιχεία που προκύπτουν για την Ελλάδα από τη δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 15 Ιανουαρίου και 28 Φεβρουαρίου 2003 στα 15 κράτη μέλη. Το **62,8%** των ερωτηθέντων απάντησε ότι **δεν γνωρίζει πώς να χρησιμοποιεί υπολογιστή** και το **69,2%** ότι **δεν μπορεί να χειριστεί κάποιο επιστημονικό ή τεχνολογικό εξοπλισμό.**

Αξιοσημείωτο και το γεγονός ότι μόνο το **17,7%** των ερωτηθέντων έχει λάβει κάποια μορφή εκπαίδευσης ή κατάρτισης, κατά τη διάρκεια του 2002, ενώ ακόμα πιο αποθαρρυντική είναι η αδιαφορία ενός στους πέντε να καταρτισθεί στο μέλλον. Το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να «αγκαλιάσει» την καινοτομία και τη δημιουργικότητα, την ανάληψη ρίσκου και την υπευθυνότητα.

Μέρος 2^ο

Η πολιτισμική επανάσταση θα πρέπει να ξεκινήσει με την διάδοση των αξιών της επιχειρηματικότητας σε όλους τους κοινωνικούς εταίρους. Η προώθηση μίας

πιο αυτόνομης και δημιουργικής στάσης απέναντι στη ζωή είναι βασικό αίτημα. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι: αξίες όπως η πρωτοβουλία, η καινοτομία, και η ανάληψη ρίσκου να συνδυασθούν με αυτές της ικανότητας, της πιστοποίησης και της τεχνογνωσίας. Η προώθηση των επιχειρηματιών ως πρότυπα μοντέλα, θα πρέπει να είναι το πρώτο βήμα για να κερδίσουμε το μέλλον. Σε ένα κόσμο που οι νέοι άνθρωποι χρειάζονται πρότυπα, εμείς θα πρέπει να προβάλλουμε αυτούς που εκπληρώνουν το Ευρωπαϊκό τους Όνειρο.

Η Ευρώπη στερείται την ικανότητα να μετασχηματίσει την επιστημονική γνώση σε καινοτομικά προϊόντα και υπηρεσίες και η λύση αυτού του προβλήματος μπορεί να βρεθεί μόνο στην σύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με τον ιδιωτικό επιχειρηματικό τομέα.

Η επιχειρηματικότητα θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στα σχολικά προγράμματα ως ξεχωριστός κλάδος. Άλλοι κλάδοι της εκπαίδευσης θα μπορούσαν να υιοθετήσουν αξίες όπως η πρωτοβουλία, η επιχειρηματική ανάπτυξη με σκοπό την ανάπτυξη μίας πιο δυναμικής και έτοιμης για ανάληψη ρίσκου κοινωνίας. Το σχολικό σύστημα πρέπει να είναι ένα από τα πιο καινοτόμα περιβάλλοντα μέσα στην κοινωνία· θα πρέπει να ωθήσει τους μαθητές να κινούνται πάντα ένα βήμα μπροστά κρατώντας συνεχή σημεία επαφής με εταιρείες που παρακινούν το πνεύμα της επιχειρηματικότητας ανάμεσα στους μαθητές.

Ένα πιο «επιχειρηματικό» σχολείο και η δημιουργία περισσότερων επιχειρήσεων θα ενδυναμώσουν την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. Περισσότερες επιχειρήσεις θα οδηγήσουν σε περισσότερες καινοτομίες από την πλευρά των επιχειρήσεων και στην ανανέωση του ιδιωτικού τομέα.

Μέρος 3^ο

Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων είναι σημαντική για κάθε οικονομία. Παράλληλα, η έρευνα και ανάπτυξη, για να παίξουν ένα ουσιαστικό ρόλο στην οικονομία «θα απαιτούν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες κατά την έναρξή τους». Οι μικρές επιχειρήσεις είναι υπεύθυνες για την πλειοψηφία των θέσεων εργασίας και την δημιουργία του πλούτου στις ευρωπαϊκές χώρες, έτσι όσο πιο υγιείς είναι, τόσο ισχυρότερη οικονομία θα δημιουργήσουν. Οι νέες επιχειρήσεις θα αντικαταστήσουν όσες δεν θα μπορούν να αντεπεξέλθουν στον διαρκή ανταγωνισμό.

Ακολούθως, η έναρξη μίας εταιρείας δεν είναι μόνο η ανάληψη του ρίσκου εκκίνησης αλλά και η ετοιμότητα να αντιμετωπίσει κανείς την συνεχή γραφειοκρατία, ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια της επιχειρηματικότητας. Η υποστήριξη δημιουργίας νέων επιχειρήσεων μόνο δεν είναι αρκετή· πρέπει να δημιουργηθεί το σωστό κλίμα για να ενθαρρύνει περισσότερους ανθρώπους στο ξεκίνημα της δικής τους επιχείρησης.

Αρκετοί τομείς θα μπορούσαν και πρέπει να βελτιωθούν, δεν είναι άγνωστοι αλλά πρέπει συνέχεια να επιμείνουμε για την πλήρη μετάλλαξη τους:

Μέρος 4^ο

- «Άμεση άρση των εμποδίων κατά της επιχειρηματικότητας» είναι ένα ακόμα αξιόλογο σύνθημα. Πρέπει τα πράγματα να είναι πιο απλά όταν θέλεις να ξεκινήσεις κάτι δικό σου! Η νομική έναρξη δεν πρέπει να γίνεται σε χρονικό διάστημα περισσότερο των 48 ωρών. Τα υπουργεία που συμμετέχουν στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων πρέπει να ενώσουν τις προσπάθειές τους για να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό δίκτυο για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Η ίδρυση των Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα αλλά επιβάλλεται και η νομική θεσμοθέτησή τους.
- **Διεύρυνση της αγοράς εργασίας, εισάγοντας περισσότερα απελευθερωτικά μέτρα τα οποία θα επιτρέπουν στις εταιρείες να αντιμετωπίσουν τους κύκλους της αγοράς.** Μία πιο ελεύθερη αγορά εργασίας σημαίνει μείωση της ανεργίας αφού οι εταιρείες θα προσλαμβάνουν ευκολότερα άτομα για να καλύπτουν τις ανάγκες τους χωρίς να έχουν το επαχθές βάρος της κείμενης εργατικής νομοθεσίας. Εξάλλου η εμπειρία των επί συβάσει απασχολουμένων που συνεχώς αυξάνονται έχει αναδείξει αξιόλογα στελέχη στην αγορά που αν προσλαμβάνονταν με σχέση εξαρτημένης εργασίας ελάχιστο ποσοστό από αυτούς θα έβρισκε δουλειά.
- Ένα **βραδύ «δικαστικό σύστημα»** και μια , λίαν επιεικώς, απαράδεκτη νομοθεσία περί πτωχεύσεων αφαιρεί από επιχειρηματίες το δικαίωμα στη «δεύτερη ευκαιρία», δικαίωμα που σε ευνομούμενες χώρες δημιουργεί ανάπτυξη βασισμένη μάλιστα στην εμπειρία. Είναι χαρακτηριστική η προτροπή προς αυτή και της «Πράσινης Βίβλου» για την Επιχειρηματικότητα.
- Εξίσου σημαντική είναι η δημιουργία μίας αληθινής Ευρωπαϊκής χρηματαγοράς όπου οι επιχειρηματίες μπορούν αποτελεσματικά να λάβουν χρηματοδότηση των ιδεών τους. Επιχειρηματικά συμμετοχικά κεφάλαια (Venture Capitals) και οι Επιχειρηματικοί Άγγελοι (Business Angels) πρέπει να αναπτυχθούν στην Ελλάδα μιας και οι ίδιοι αυτοί θεσμοί αποτελούν πόλους ανάπτυξης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.
- Οι Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας, που αφορούν κυρίως την ενέργεια και τις επικοινωνίες πρέπει να έχουν κόστος υπηρεσιών συγκρίσιμο με εκείνο που βρίσκουμε στην άλλη άκρη του Ατλαντικού.
- Οι νέα κυβέρνηση που θα προκύψει, πρέπει να επανεξετάσει την φορολογική πολιτική της για να μειώσει το βάρος της από τις εταιρείες. Αυτή τη στιγμή ο ευρωπαϊκός μέσος όρος φορολόγησης για οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, (Εφορία και Ασφαλιστικοί φορείς), ανέρχεται σε **50%**, ενώ στην Ελλάδα η φορολογία μόνο των επιχειρήσεων είναι **39%** ενώ **φτάνει συνολικά στο 60%**. Από την άλλη πλευρά, ως παράδειγμα ανάπτυξης, η Ιρλανδία μείωσε την φορολογία της από 32 % το 1998 σε **12,5%** από 1^{ης} Ιανουαρίου 2003.

Επίλογος

Αυτό που θέλουμε είναι να ενθαρρυνθεί ένα επιχειρηματικό πνεύμα μέσα σε σχολεία και επιχειρήσεις· η υποστήριξη δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και η δια βίου εκπαίδευση των επιχειρηματιών σημαίνει μία συνεχή αναζωογόνηση της αγοράς με περισσότερα καινοτομικά και δημιουργικά προϊόντα και υπηρεσίες· χωρίς φυσικά να ξεχνάμε τις επιτακτικές αλλαγές για τη δημιουργία μίας αγοράς όπου οι νέες εταιρείες και οι ΜΜΕ θα μπορούν να ανταγωνιστούν χωρίς τα εμπόδια της γραφειοκρατίας και τους υψηλούς δείκτες φορολόγησης.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφερθώ σε μια πολύ καλή Κινέζικη παροιμία που έχει γίνει πλέον παγκόσμια :

«Αν σου δώσει κανείς ένα ψάρι, θα φας μία φορά. Αν σε μάθει να ψαρεύεις, θα τρως ψάρια για πάντα».

Η επιχείρηση είναι σαν τον ψαρά της παροιμίας. Όταν τη κτίσεις , δημιουργείς και παράγεις μια ζωή, όχι μόνο για τον εαυτό σου αλλά και για την κοινωνία. Θέλουμε πολλές επιχειρήσεις. Θέλουμε πολλούς επιχειρηματίες. Θέλουμε πολλούς δημιουργούς που λειτουργούν ως αναπτυξιακοί πολλαπλασιαστές στην κοινωνία και την οικονομία.